

Mia Dreese

De missie van Marco Granados

Via Internet was de nieuwste CD van de fluitist Marco Granados uit Venezuela al te beluisteren. Zijn cv laat zien dat hij heeft gespeeld met talloze orkesten en ensembles, en met musici als de fluitisten Ransom Wilson en William Bennett, de harpiste Nancy Allen en de hoboïst Heinz Holliger. En ‘toevallig’ speelde hij tijdens de Flute Convention in Manchester verschillende concerten met Venezolaanse muziek. Aangezien uw hoofdredacteur daar ook was, met name voor dit soort ontmoetingen, was een afspraak voor een interview snel gemaakt. Hannah Lang, hoofdredacteur van het Engelse fluitblad Pan, en ik vroegen hem te vertellen over zijn opleiding en carrière. Het werd een gesprek vol verrassingen.

‘Mijn vader wilde eigenlijk beroepsmusicus worden, maar hij moest van zijn ouders een ‘echt’ beroep kiezen. Toen hij op de universiteit zat, nam hij stiekem toch klarinet- en vioollessen. Nadat hij zijn studie beëindigd had ging hij terug naar het bergdorp waar

Marco Granados

hij vandaan kwam. Daar was geen muziekschool, dus toen hij later wilde dat mijn broer en ik een muziekinstrument gingen bespelen en we eigenlijk meer dan een uur moesten reizen naar de dichtstbijzijnde grote stad, stichtte hij zelf een muziekschool in ons dorp. Hij slaagde erin van de regering geld te krijgen voor instrumenten en leraren. Dat was de eerste gratis toegankelijke muziekschool in onze staat.’

Was dat ongebruikelijk, gratis muziekles?

‘Toen wel. Je kon wel naar een conservatorium, maar daarvoor moest je al een instrument kunnen bespelen. Alleen de rijken konden privélessen betalen.’

Dus je vader kreeg genoeg geld om de leraren te betalen? En was dat zijn hobby of zijn beroep?

‘Ja, het was zijn hobby, hij had samen met mijn moeder een bedrijf. Maar het was niet alleen een muziekschool, meer een kunstencentrum, er waren ook lessen in schilderen, beeldhouwen en houtbewerking. Wij moesten een instrument kiezen, we hadden geen keus, maar we wilden ook wel... Ik begon op mijn negende met piano, fluit, schilderen en beeldhouwen. Het was heel druk, naast school. In het begin wilde mijn vader ons vooral discipline bijbrengen. Hij had een beroep waarvoor hij elke dag moest reizen, en vroeg op moest. En dus wekte hij ons ’s morgens om half zes om een uur te gaan studeren. Na een tijdje bleef de fluit als serieus instrument over.’

Waren er ook bands of orkesten in de school?

‘In de muziekschool hadden we een gewone band en een volksmuziekband, die Venezolaanse muziek speelde. Er was geen echt orkest, ik denk omdat mijn vader moeite had om gekwalificeerde strijkers te vinden. In de hele staat was geen orkest, alleen een concertband. Daarmee gebeurde trouwens wel wat leuks. Toen ik twaalf of dertien was kwam er een tweede fluitplaats vrij in die professionele band. Ik studeerde de hele zomer zo’n zes uur per dag, want ik wilde auditie doen. Mijn vader vond het best, want ik zou de plaats toch niet krijgen. Maar het lukte me wel! Dus had ik ineens een betaalde baan, naast mijn middelbare school. Ik moest zelfs bij familie in een andere stad gaan wonen om mee te kunnen spelen. Mijn vader zei: “Het geld mag je wel houden, maar alleen als je het besteedt aan je opleiding”. Dus nam ik iedere zaterdagochtend het vliegtuig naar Caracas, zo’n uur vliegen, om bij de piccolospeler van het symfonie-orkest fluitles te nemen. Op zondag ging ik weer met de bus terug (15 uur reizen), om op maandag weer op school te kunnen zitten. Dat was druk.’

Wat was die piccolospeler voor iemand?

‘Hij heette Ernesto Santini, en had voor de oorlog in

het orkest van de Scala in Milaan gespeeld. Hij gaf mij een echt klassieke opleiding, met Andersen etudes en zo. Ik heb veel van hem geleerd.'

Was dat de enige muziek die je toen speelde? Of speelde je ook al Venezolaanse muziek?

'Dat speelde ik voor mijn plezier. Niet serieus, met vrienden gingen we wel eens serenades spelen. In mijn kleine stadje in de bergen was het moeilijk om klassieke muziek te beluisteren. Op een dag had mijn vader, voor mijn verjaardag of zoiets, in de hoofdstad een stapel van wel vijftig CD's gekocht! Rampal, en andere grote fluitisten. Dus toen ik die hoorde wilde ik ook zo worden. Mijn vader kocht nog eens zo'n stapel met alleen maar concerten, dat was mijn voorbeeld. Ik kende die muziek al voordat ik hem zelf speelde.'

Ben je niet bang dat je beïnvloed werd door die opnamen? Soms is het toch ook wel goed om fris tegenover een stuk te staan.

'Dat ben ik niet met je eens, ik denk dat we veel leren door na te doen. Het is een natuurlijk, menselijk iets, je ziet wat, je hoort wat en je wilt het uitproberen. Ik heb bij mezelf gemerkt dat ik leer van andere fluitisten, maar als ik het dan ook probeer, lijkt het alsof ik het niet op dezelfde manier kan spelen. Door je eigen natuur...'

En wat gebeurt er als je na een tijdje die oude platen weer hoort, vind je ze dan niet meer zo leuk, of alleen maar anders?

'Ik waardeer ze nog steeds. Zo ging het ook met Venezolaanse muziek. Er is een fluitist, Antonio Naranjo, die eigenlijk met deze hele traditie is begonnen. Hij had bij Caratgé in Parijs gestudeerd en was teruggekomen naar Venezuela. Toen hij zijn eerste CD uitbracht was ik veertien. Ik weet nog dat ik er dol op was. Maar in die tijd luisterde ik er alleen naar, ik speelde de stukken zelf niet. Maar toen gebeurde er iets gekks. Ik ging met een beurs in Amerika fluit studeren en kreeg heel veel last van heimwee. Ik had mijn CD's meegenomen, en zei: "o, laat ik naar die muziek luisteren" en "o, laat ik die muziek spelen". Zo is het begonnen.'

Dus als je in Venezuela was gebleven had je nu misschien wel gewoon klassieke muziek gespeeld?

'Tja, maar het gekke is dat er toen in Venezuela veel fluitisten waren die die muziek speelden, maar alleen van blad. Nu doen ze het wel uit hun hoofd. Ik denk dat het veel beter is om die muziek op het gehoor te leren.'

Dus op je veertiende zat je in die concertband, en hoe ging het toen verder?

'Op een dag ging ik met mijn vader naar een concert van het Cleveland Orchestra. In de pauze ben ik naar een van de musici gegaan en heb hem gevraagd om mij vanuit de USA brochures te sturen van oplei-

dingen daar. Een maand later kwam er een heel groot pak, hij had van alles verzameld. Ik heb toen alle (klassieke) stukken die ik kende op een bandje gezet en - vreemd genoeg - naar één iemand gestuurd. Toen mijn vader hoorde dat ik naar de States wilde, werd hij razend. Mijn moeder vertelt dat ik een soort psychologische oorlog met hem heb gevoerd. Ik plakte overal waar hij kwam, in de badkamer, in zijn auto, in zijn agenda, briefjes met "als-jeblijft, laat me naar de States gaan". Uiteindelijk heeft hij me zelf gebracht. Maar nog zo'n speling van het lot: mijn vader zat in het vliegtuig naast een musicus uit een symfonie-orkest. Die vertelde hem over de eerste fluitist van het Cleveland Orchestra, Maurice Sharp. Maar ik ging bij iemand anders studeren. Na een jaar mocht ik voor Maurice Sharp voorspelen, die eigenlijk alleen college-studenten les gaf, maar hij wilde mij wel aannemen. Dus ik belde mijn vader en vertelde dat ik nog niet naar huis kwam. Toen hij hoorde wie mijn leraar werd was het goed.'

Hoe lang bleef je daar?

'Ik heb in Cleveland in twee jaar mijn middelbare school afgemaakt en studeerde veel. Daarna wilde ik eigenlijk naar Europa, maar het bandje dat ik gemaakt had is nooit bij Maxence Larrieu in Genève aangekomen. Dus toen ik aan een conservatorium wilde gaan studeren, had ik geen school. Op het laatste moment besloot ik naar New York te gaan en te zien of ik ergens in kon komen. Alle plaatsen waren eigenlijk al bezet, maar ik ging naar de Manhattan

School of Music en smeekte of ik toch mocht voor- spelen. En het lukte om erin te komen. Maar twee weken later ontmoette ik een meisje waarmee ik duetten speelde. Zij zat op de Juilliard School of Music. Op een dag kwam de fluitist Julius Baker bij haar langs terwijl we aan het spelen waren, ik praatte wat met hem en hij sprak Spaans met mij. Hij vroeg me om wat voor te spelen, en ik speelde het Khachaturian Concert voor hem (ik was toen zestien). Daarna vroeg hij: "wil je naar Juilliard komen, wil je les van mij?". "Sure" zei ik. Hij pakte de telefoon en zei tegen de leiding van de school dat hij nog een leerling wilde. Dus dat was geregeld. Dat ging snel.'

Kon je nog wel veel meer leren, ik bedoel als je op je zestiende al het Khachaturian Concert speelt?

'Ja, ik wilde echt nog veel meer leren, maar het werd een beetje moeilijk voor me daar. Ik had in Venezuela de plaat gehoord van de Prokofiev sonate met Jimmy Galway, en zo wilde ik ook spelen. Ik heb veel respect voor Mr. Baker, hij is een groot speler, maar in die tijd zei hij niet zo veel tijdens een les. Je kon van hem leren door naar zijn spel te luisteren, maar in die tijd was ik nog te jong en te onvolwassen. We konden niet zo goed met elkaar overweg. Toen kwam op een dag Jean-Pierre Rampal langs om een masterclass te geven en ik heb voor hem voorgespeeld. Er was toevallig ook een journalist aanwezig die over me schreef in The New Yorker Magazine. Helaas stond er niets in het artikel over Julius Baker, dus toen hij dat las, werd hij woedend en werd ik van school getrap. Toen besloot ik naar Europa te gaan, en in Nice kreeg ik les van Andr s Adorj n die me aanraadde naar Nicolet te gaan. Dus ik ging naar Freiburg en werd daar aangenomen. Maar ik moest een jaar wachten voordat ik van hem les kon krijgen. Ondertussen bleek dat de beurs die ik had van Venezuela niet geldig was in Europa, alleen in Amerika. Dus ik ging terug naar New York. Ik was toen negentien. Ik kon op Mannes komen, een kleine school, waar ik het geluk had les te kunnen krijgen van Thomas Nyfenger. Hij was geniaal, gaf heel goed les, speelde in het New York Chamber

Symphony, gaf les aan Yale University, Oberlin en Mannes, en deed veel studiewerk.'

Wat speelde je in die tijd?

'Veel klassiek repertoire, soloconcerten. Ook wel wat twintigste-eeuws. Maar ik had Rampal gehoord dus ik wilde net zo'n solist worden als hij. Nyfenger liet me allerlei soloconcerten spelen, wat ongewoon was, want in Amerika trainen ze je om orkestfluitist te worden. Er gebeurde toen iets interessants. Na mijn eerste jaar stopte mijn beurs uit Venezuela, ik had geen geld en kon niet legaal werken, want ik was een buitenlandse student, dus mijn enige alternatief was om in de ondergrondse te gaan spelen. Twee jaar lang speelde ik in mijn eentje in Grand Central Station, waarbij ik meestal 20 dollar per uur verdiende. Soms gooide de politie me eruit, als ze zagen dat ik teveel verdiende. Toen vroeg een meisje dat fagot speelde of ze mee mocht doen, ze had geld nodig. Op voorwaarde dat ik niet minder dan 20 dollar zou krijgen zijn we samen gaan spelen. En we verdienden wel 50 dollar per uur! Toen kwam er een violist bij, op dezelfde voorwaarden, en verdienden we 75 dollar per uur! We speelden triosonates.'

Heb jij toen k gemerkt, dat sommige stukken meer opbrengen dan andere?

'Ja, we maakten er een studie van. Arrangementen van bijvoorbeeld *Eine Kleine Nachtmusik* deden het heel goed. Ook de *Jaargetijden* van Vivaldi. Ik denk dat we een van de eerste groepen waren die klassieke muziek in de ondergrondse speelden, mensen bleven voor ons staan. Toen werden we slim en maakten kaartjes die we uitdeelden. Daarna werden we ook voor andere gelegenheden gevraagd. Dat maakte de overgang van student naar uitvoerend musicus een stuk gemakkelijker. Overigens, ik had het geld dat ik vroeger had verdiend altijd opgespaard, maar toen kocht ik er een fluit van, een gouden. Dat was mijn enige, dus mensen dachten meestal dat ik op een koperen fluit speelde, je bent wel gek als je met een gouden fluit in de ondergrondse gaat staan spelen! Ik deed wel altijd een schietgebedje.'

ADVERTENTIE HOLSTEGGE

Wat ben je na je studie bij Thomas Nyfenger gaan doen?

'Ik had een oproep gezien om te auditeren bij het Quintet of the Americas (een blaaskwintet). Met een aantal anderen heb ik dat gedaan. Het auditeren bestond uit een hele tournee met ze spelen. Uiteindelijk bleef ik over. Zo'n zes jaar lang speelden we voornamelijk twintigste-eeuwse muziek, ook op het platteland van Amerika, zal ik maar zeggen. Het is niet zo dat ze daar niet naar een concert willen komen, maar deze muziek zit niet in hun cultuur. Langzamerhand ging ik er wat Venezolaanse muziek aan toe voegen, wat het bij de mensen heel goed deed, we hadden echt contact met het publiek. In het begin mocht ik voorzichtig één regeltje uitleg geven, maar aan het eind van het jaar had ik de hele zaak overgenomen. Maar een deel van de kwintetleden wilde toch liever andere muziek spelen, zodat ik met een paar anderen weggegaan ben. Tenslotte ben ik teruggegaan naar Venezuela, en belde na wat aarzelen een paar heel goede musici om Venezolaanse muziek te gaan spelen (met die mensen heb ik ook de CD gemaakt). Deze musici waren de top in Venezuela, maar toen ik met hen naar Amerika wilde, wilden ze liever in hun eigen land blijven. Ze kennen de wereld buiten Venezuela niet, in het buitenland is alles veel moeilijker. Ik ging wel terug, en alweer met grote aarzeling durfde ik het aan de musici te bellen waar ik nu mee speel. Aquiles Baez speelt fantastisch cuatro, een kleine gitaar die zowel melodisch als ritmisch gebruikt wordt, hij is een geweldige muzikant die heel beroemd is in Venezuela. Maar hij woont in Boston en wil in de USA carrière maken. Hij kent het echte leven. Hij gelooft in mij, maar ook in zichzelf en zijn muziek. We voelen dat Venezolaanse muziek promoten nu onze missie is.'

Dus ondanks je enorme klassieke training is dit zoiets als het vinden van je eigen stem?

'Ja, dat is een heel interessant ontwikkelingsproces. Ik heb altijd solist willen zijn, maar hou tegelijkertijd ook veel van kamermuziek. Ik zou daar gemakkelijk carrière in kunnen maken. Toen ik er achter probeerde te komen welke weg ik op wilde als solist, realiseerde ik mij dat het erg moeilijk zou worden. Zelfs als ik het klassieke repertoire goed kan spelen, en dat is ook zo, dan zijn er toch al vijftig opnamen van de Poulenc sonate. Ook vanuit het programmeren gezien zal mijn Bach toch altijd anders moeten zijn. Een van de projecten die ik wil gaan doen is de Bach sonates opnemen met harp. Ik werk met een fantastische harpiste in New York, Victoria Drake. Zij heeft net alle cellosuites van Bach met harp opgenomen. In de fluitwereld moeten we toch allemaal zoeken naar een nieuwe manier om een publiek te boeien dat er niet in is geïnteresseerd of we fluit spelen of iets anders. Zij komen naar een concert om vermaakt te worden. Daarom wil ik niet alleen Venezolaanse muziek spelen, maar ook Braziliaanse

en Cubaanse. En ook klassieke, we denken er nu over om het eerste deel van de Bach partita in a met gitaar en bas te gaan doen. Voor het publiek waar ik nu voor speel is het interessant om ook eens stukken van Bach of Mozart te horen. Zelfs *Flight of the Bumblebee* is goed.'

Wat vind je van lesgeven?

'In deze fase van mijn carrière, ik ben nu 37, ligt mijn prioriteit bij optreden, maar af en toe geef ik masterclasses. Ik heb de laatste jaren ook wel kinderen lesgegeven, maar dat doe ik niet meer als ze niet studeren of als de ouders mij niet steunen. Wat ik veel leuker vind is om op openbare scholen hele klassen muziekles te geven. Dat geeft veel meer voldoening. Het helpt me zelfs bij mijn eigen concerten. Kinderen zijn het meest kritische publiek.'

Heb je een 'tienjarenplan'?

'Dat is een interessante vraag, daar zou ik me eigenlijk mee bezig moeten houden. Op een bepaalde manier ben ik bezig met een soort doorbraak. Conventions als deze helpen natuurlijk, maar dat is de fluitwereld. Ik wil ook veel opnemen, maar meestal denken we alleen aan de muziek en niet aan de mensen voor wie we iets opnemen. Ik heb besloten dat ik echt graag jonge mensen wil bereiken en deze Latijns-Amerikaanse muziek is een manier, maar misschien moet het nog wel breder, meer open naar andere stijlen. Ik vind het een beetje genant om te zeggen, maar eigenlijk ben ik op het ogenblik hiphop aan het schrijven. Ik wil in ieder geval experimenteren. Ik wil graag die lijn over kunnen, waar je als fluitist alle mensen kunt bereiken. Er zijn maar een of twee mensen die dat kunnen, iemand als Jimmy Galway.'

Is er nog iets dat je Nederlandse en Engelse fluitisten wilt zeggen? Misschien iets over je Europese carrière?

'Ten eerste vind ik het natuurlijk een geweldige eer dat ik hier voor het eerst in Europa nu speel met musici die ik zo bewonder. En ik wil graag iedereen kennis laten maken met mijn muziek. Venezolaanse muziek is heel speciaal, maar dat kun je van meer muziek zeggen. We moeten onze verbeeldingskracht laten spreken en met alle soorten muziek waar we van houden iets nieuws en opwindends creëren. In het nieuwe millennium zullen we zien dat er geen grenzen meer zijn, dat er nieuwe muziek zal komen die alle mensen verbindt, met bijvoorbeeld Afrikaanse beats, Latijns-Amerikaanse ritmes en Ierse volkswijsjes. Daardoor breng je mensen die zo ver uit elkaar wonen dicht bij elkaar.'

